

СЕКЦІЯ 1
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ:
ІСТОРІЯ, ІНСТИТУТИ, ПОЛІТИКА, УПРАВЛІННЯ

Олександра АДЖАМАЛОВА
студентка ДНУ ім. Олеся Гончара

ПОРІВНЯННЯ ВПЛИВУ ЧЛЕНСТВА В ЄС
ТА ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ ЗОНІ
НА ТОРГОВЕЛЬНУ ПОЛІТИКУ: ШВЕЦІЯ ТА НОРВЕГІЯ

Норвегія та Швеція країни економічно розвинені та стабільні. Якщо ми переглянемо головні макроекономічні показники та глобальний рейтинг, то можемо помітити, що вони вкрай схожі (див. табл.)

Порівняння економічного розвитку Норвегії та Швеції

Показник (2016 рік)	Швеція	Норвегія
ВВП за ПКС, млрд дол. США	498,12	364
ВВП на душу населення за ПКС, тис. дол. США	49,84	69,25
Темп росту реального ВВП, %	3,3	1
Безробіття, %	7	4,8
Темп інфляції за середніми споживчими цінами, %	1,1	3,6
Експорт товарів та послуг, млрд дол. США	223,38	124,77
Імпорт товарів та послуг, млрд дол. США	200,72	120,22
Кредитний рейтинг S&P та Fitch 2017	AAA	AAA
Рейтинг у Doing Business 2017	82.13 (9 місце)	82.82 (6 місце)
Світовий рейтинг Щастя 2017	9	1

Після Другої світової війни європеїзація Норвегії та Швеції в сфері торгівлі була майже однаковою. Вони обидві приєдналися до Європейської зони вільної торгівлі у 1960 році, мали схожі двосторонні угоди з ЕСС, у 1970 році стали частиною ЗВТ ЕСС, а пізніше, у 1992 році, приєдналися до Європейської економічної зони (ЄЕЗ). Але їх шляхи розійшлися, коли Норвегія вирішила залишитись у ЄЕЗ, а Швеція у 1995 році приєдналась до ЄС. Саме тоді інтеграція для торгівлі обох країн здійснювалась найбільш інтенсивно.

Норвегія намагалась приєднатись до ЄС двічі – у 1972 та 1994

роках – однак результати обох референдумів були негативними і здається ніхто про це не шкодує. В чому ж полягала різниця у розвитку торгівлі Швеції і Норвегії з ЄС з тих пір?

Угода про ЄЕЗ вступила в силу у 1994 році. Згідно з нею, Норвегія не може брати участь у всіх аспектах кооперації з ЄС, однак вона є частиною внутрішнього ринку [1]. Таким чином, і Швеція, і Норвегія входять у Єдиний ринок ЄС. Тож для них обох гарантовані 4 свободи Єдиного ринку.

Центральним принципом Угоди ЄЕЗ є гомогенність, який означає, що до всіх економічних операторів в середині ЄЕЗ приймаються однакові правила та умови конкуренції. Для підтримки гомогенності, Угода ЄЕЗ постійно оновлюється, до неї вносяться поправки для того, щоб забезпечити узгодженість між законодавством держав ЄЗВТ ЄЕЗ та законодавством Єдиного ринку ЄС [2].

Тим не менш, Угода про ЄЕЗ є досить обмеженою, порівняно до членства у ЄС. Серед інших речей Угода про ЄЕЗ не включає:

а) Митний союз та торгові угоди з 3ми країнами. У переговорах із СОТ Єврокомісія репрезентує всі члени ЄС, в той час як Норвегія має власний голос.

б) Спільну аграрну політику. Аграрна політика Норвегії адаптована до місцевих потреб і захищена урядом Норвегії через субсидії та мито.

в) Спільна політика рибальства. Відсутність квот ЄС у Норвегії політика рибальства дозволяє сприяти розвитку одного з ключових секторів економіки і зберегти робочі місця.

г) Євро. Норвезька монетарна політика ведеться в Норвегії для Норвегії. Хоча Швеція також має власну валюту, тож в даному випадку обидві країни рівні з точки зору економічної інтеграції.

Таким чином, хоча Норвегія і є частиною спільного ринку, її торгова політика є більш менш незалежною, зважаючи що національне регулювання торгівлі з країнами, що не входять до ЄС, не є жорстко обмеженим.

Хоча Швеція вже приєдналася до Спільного ринку зі вступом до ЄЕЗ, повне членство в ЄС значно вплинуло на Швецію. Перш за все через перехід від зони вільної торгівлі до митного союзу. Він включав:

а) введення спільної торгової політики. Тепер Швеція не могла провадити власну торгову політику, захищати національний ринок, встановлюючи митні тарифи та ін.

б) скасування сертифікатів походження продукції і митного контролю. Це дозволило значно скоротити витрати компаній і пришвидшити торгівлю.

в) зміна деяких додаткових сфер політики. Серед них аграрна політика, політика рибальства, регіональна політика. Тепер фермери та рибакі могли отримувати підтримку ЄС, а регіональна політика дозволяла стимулювати розвиток малого і середнього бізнесу в країні.

На додачу до цих змін Швеція отримала право брати участь у прийнятті рішень в ЄС. Члени ЄЕЗ поза межами ЄС не можуть брати участь у процесі прийняття рішень, однак зобов'язані виконувати директиви [3].

Зі своєю широкою торговельною діяльністю Швеція має сильну позицію і може впливати на рішення ЄС в таких важливих питаннях майбутньої торгівлі, як відносини між торгівлею та навколишнім середовищем, інвестиціями, конкуренцією та стандартами працевлаштування.

Продовжуючи порівняння європеїзації Норвегії та Швеції, звернімося до статистики. Тут можна помітити, що торгівлі товарами між Норвегією та ЄС стала ще більш інтенсивною з моменту приєднання до ЄЕЗ. Обсяг зовнішньої торгівлі товарами виріс в 4 рази з країнами ЄС та 3,1 рази з іншими країнами [4]. Водночас, у Швеції обсяг зовнішньої торгівлі товарами зріс майже в 2 рази як з країнами ЄС так і іншими країнами [5].

Також, можемо помітити що для обох країн ЄС є головним партнером. В Норвегії частка торгівлі з країнами ЄС зросла майже на 10 % (з моменту приєднання до ЄЕЗ), переважно завдяки розширенню експорту, однак в Швеції частка торгівлі з ЄС дещо впала (близько на 1,1 %). Однак варто зважати, що торгова політика ЄС сприяла збільшенню торгівлі Швеції з іншим світом.

Таким чином, той факт, що Норвегія не приєдналась до ЄС не тільки не сповільнило темп зростання обсягів торгівлі з ЄС порівняно зі Швецією, але можливо навіть сприяло інтенсифікації торгових відносин між Норвегією та ЄС. Це можливо через те, що деякі найважливіші сфери торгівлі Норвегії не піддались впливу ЄС. Наприклад, Норвегія може регулювати сектор рибальства, який досі займає 2гу позицію в структурі експорту, і дана країна не є членом митного союзу, що дозволяє встановлювати митні тарифи, які допомагають здобути більший вигравш від зовнішньої торгівлі.

Підсумовуючи, можна сказати, що якщо звернути увагу на законодавчу базу, то звичайно Швеція є більш європеїзованою. Однак статистика говорить, що Норвегія є навіть більш залежною від торгівлі з ЄС (80% зовнішньої торговельного обороту припадає на країни ЄС), аніж Швеція, а тому є більш інтегрованою в даний ринок. Можливо залишаючись на крок позаду інтеграції в ЄС, Норвегії вдалося бути ближчою до ринку ЄС в сфері торгівлі.

Список використаних джерел

1. Офіційний веб-сайт. Government.no. Norway's relationship with the EU and the cornerstones of our European policy. – Режим доступу: <https://www.regjeringen.no/en/aktuelt/norways-relationship-with-the-eu-and-the-cornerstones-of-our-european-policy/id2457919/>

2. Офіційний веб-сайт. Mission of Norway to the EU. The EEA Agreement. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.norway.no/en/missions/eu/areas-of-cooperation/the-eea-agreement/>

3. Sawako Maruyama. The EU accession revisited: Why did Sweden join the EU in 1995? – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.econ.kobe-u.ac.jp/RePEc/koe/wpaper/2017/1704.pdf>

4. Офіційний веб-сайт. Statistics Norway. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ssb.no/>

5. Офіційний веб-сайт. Statistics Sweden. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.statistikdatabasen.scb.se>

Роман БОГАЧЕВ

*к. філос. наук, докторант кафедри
парламентаризму та політичного менеджменту
НАДУ при Президентіві України*

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ ОРГАНІЗАЦІЇ – САМООРГАНІЗАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Відповідно до діяльнісного та творчого підходів в межах концепції синергізму та теорії інституціоналізму зроблено напрацювання щодо дослідження процесів організації-самоорганізації суспільних систем, моделювання суспільного розвитку і формування належних компетенцій владної еліти, зокрема: 1) суспільні системи можливо розглядати як механізм контролю суспільного простору ланцюга суспільного відтворення через інтеграцію на основі встановлення організаційно-економічних зв'язків між учасниками системи; 2) до основних типів трансформаційних процесів в напрямі організації та самоорганізації можливо віднести інсурсинговий, аутсурсинговий і віртуальний способи інтеграції; 3) організаційно-економічні зв'язки виступають формотворчим фактором розвитку; 4) спосіб інтеграції в суспільний простір визначає сутність і тип стратегії розвитку, а організаційно-економічні зв'язки зумовлюють форму та механізм реалізації інтеграційної стратегії.

Таким чином, інституціональна економічність та ефективність будь-якої надскладної системи – зокрема національної економіки або суспільства, – визначається саме наявністю цілісних і гармонізованих соціальних систем (інтеграційних та інтегрованих структур), які забезпечують концентрацію суспільного капіталу та потенціалу, ефективне використання ресурсів, наукомістких технологій за допомогою організаційно-економічних зв'язків в межах контрольованого суспільного простору відповідного ланцюга суспільного відтворення.

В соціально-економічній царині розвиток суспільних відносин знаходить прояв у відповідному розвитку організаційних форм соціальних